

Deris: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
Ünite: II - Anadolu'da İslam

12

Kavramlar:

Âlim, fıkıh,
tasavvuf,
veli.

Başlıklar:

Türklerin Müslüman Olmaları
Milletimizin İslam Anlayışında Etkili
Olan Bazı Şahsiyetler
Kur'an'dan Mesajlar

Metindeki Renkler:

- Kişiler
- Kaynaklar
- Ayetler
- Önemli kelimeler

Sunumdaki

Başlık Türleri:

- Konu başlığı
- Alt başlık/Kazanım
- Okuma parçası

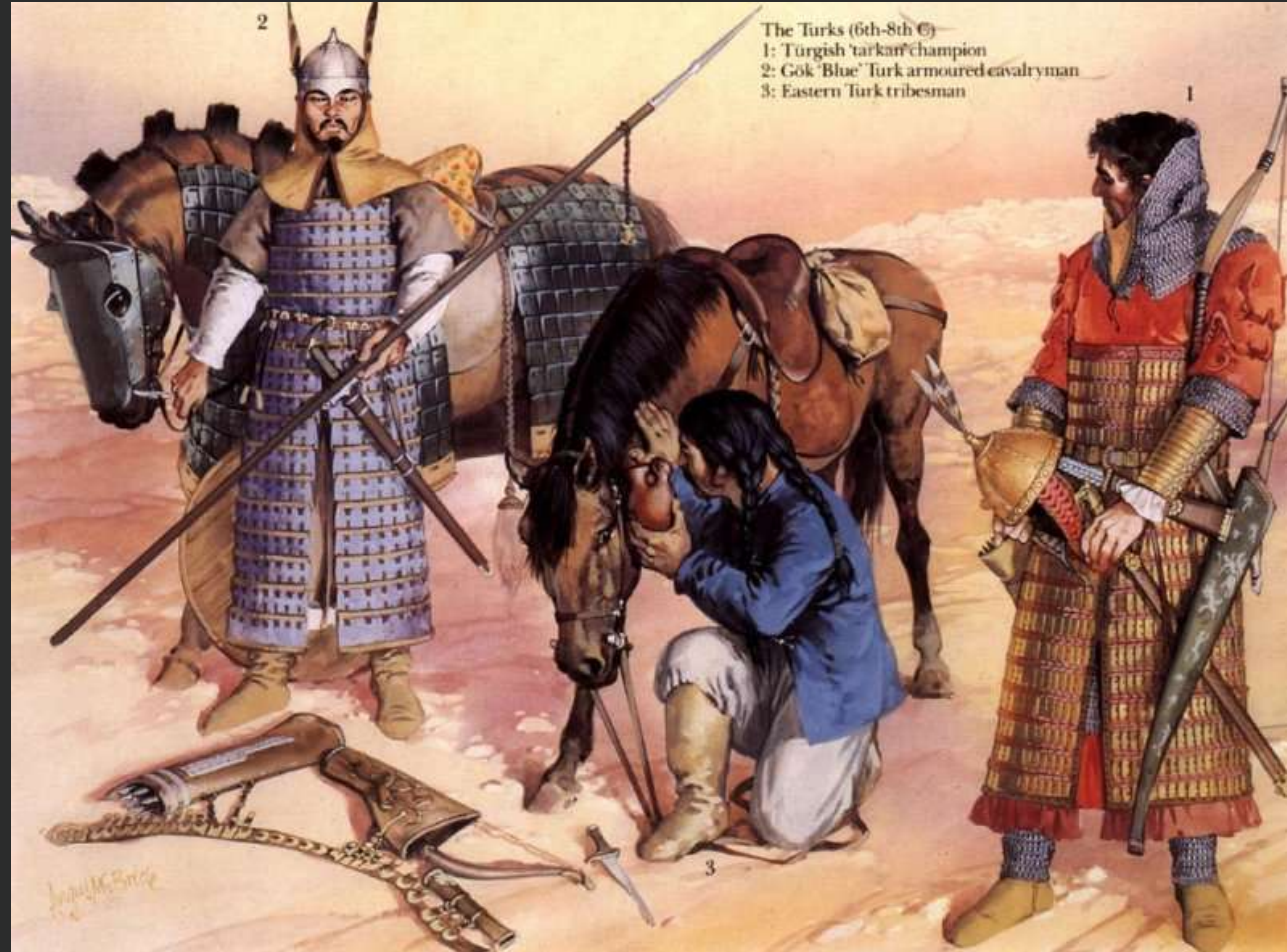

Türklerin Müslüman Olmaları

Türklerin İslam'ı kabul etmeleri, İslam tarihi ve dünya tarihi açısından neticeleri itibariyle çok önemlidir.

Türkler İslam medeniyetine yeni bir hayat verdiler.

İslam'ın, Türklerin yoğun olarak yaşadığı coğrafyaya ulaştığı dönemlerde milli bir din haline gelen **Göktanrı dinine** sahip Uygur, Hazar ve Bulgar (*Bolkar*) Türkleri, yabancı din ve kültürlere geçmeye başlamışlardı (*Osman Turan, Selçuklular ve İslamiyet, 2-3*).

Türklerin İslam'ı kabul etmesinde etkili olan unsurlar:

**Göktanrı ile
Allah inancı
arasındaki
benzerlikler**

**Kurulan
olumlu ilişkiler;
güzel ahlakı ve
ticaretteki
dürüstlükler**

**Türkler-
deki alplık anla-
yışı ile İslam'daki
gazanın
benzerliği**

**İslam'ın
Türklerin
karakter, düşün-
ce, yiğitlik ve
ideallerine uygun
olması**

**Dervişlerin
ilahi, şiir ve
anlatımları;
insan sevgileri**

Türkler, Müslüman Araplarla ilk olarak Emeviler döneminde karşılaştılar.

Türkistan'da hüküm sürmeye başlayan Emevi idaresinin siyasi baskıları ve âdil olmayan davranışlarından dolayı Türkler, yüz yüze geldikleri bu yeni dine karşı mesafeli durmaya başladılar.

Ubeydullah ibn Ziyad 674'te ordusu ile Ceyhun Nehri'ni geçip Türklerin arazisine giren ilk Emevi komutandır. Bu Ubeydullah, Kerbela'daki katliamdan sorumlu komutandır.

Baskılardan bunalan geniş halk desteğini arkasına alan Abbasiler, Emevi iktidarına son verdiler. **Abbasi Devleti**'nin kurulmasıyla birlikte Türkler, İslam dinine daha yakın ilgi duymaya başladılar ve gruplar halinde hızla İslam'ı benimsediler.

Talas Savaşı
esnasında Türkler,
Abbasi Devleti'nin
yanında yer alarak
hem bu savaşın
sonucunu hem de
kendi tarihlerinin
yönünü değiştirdiler.

Abbasi halifesi
Mansur Türklerin
kabiliyetli
olanlarını devlet
işlerinde
görevlendirmeye
başladı.

Harun Reşit
özel muhafız
birliğini Türk
askerlerinden
seçti.

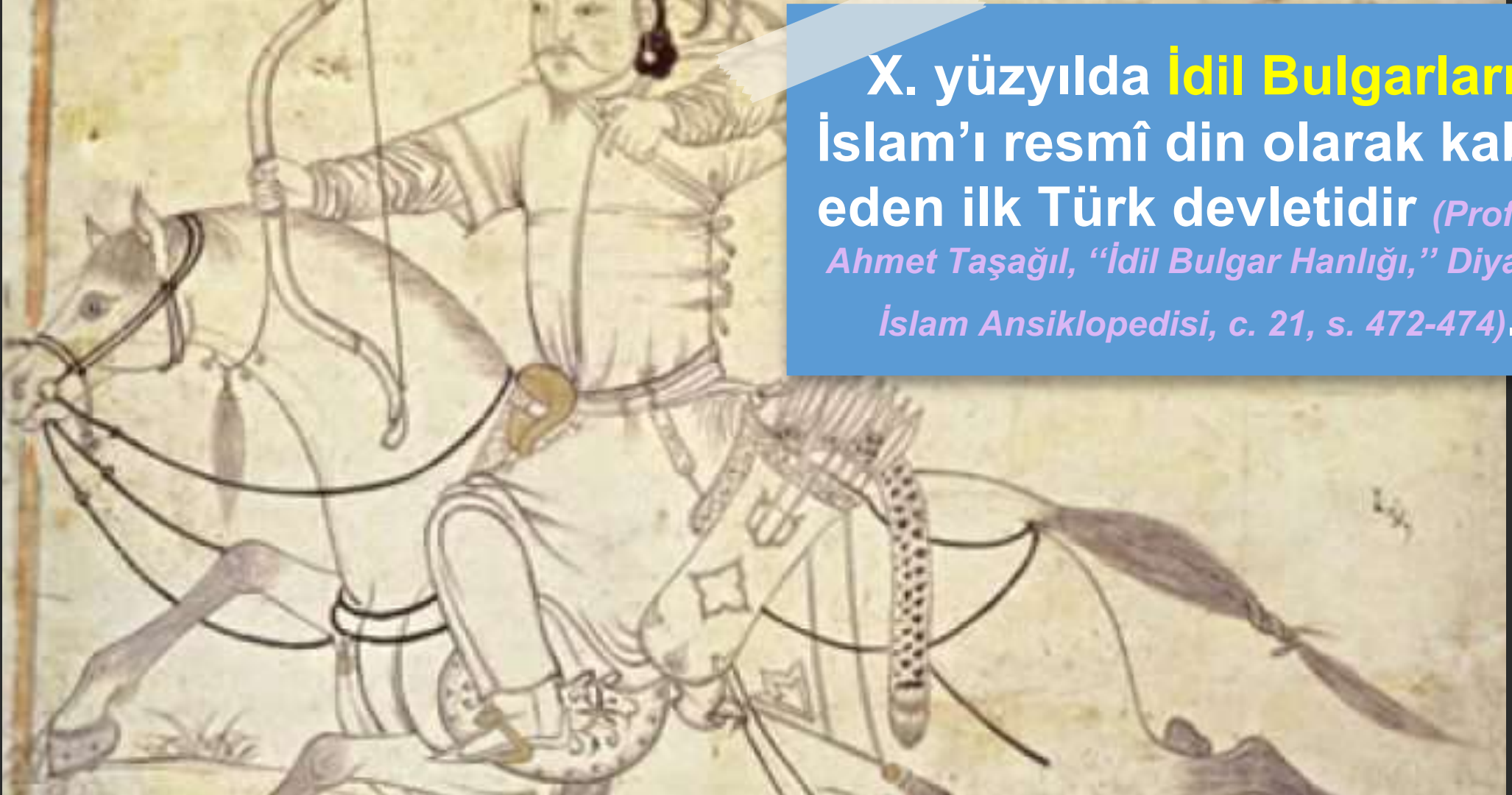

Yüz elli yıl süren
askerî mücadelelerin
başaramadığı
İslamlaşmayı Hazar
bölgesinde Türklerle
Araplar arasında
kurulan ticari
dostluklar mümkün
kıldı.

Eğer Türkler, Orta
Asya'ya doğru ilerleyen
ve kendilerini de tehdit
eden Çin ordusu
karşısında zayıf düşen
Müslüman ordularına
yardım etmeselerdi,
Abbasi Devleti büyük bir
yenilgiye uğrayabilirdi.

The Khirgiz (8th-9th C)
1: Khirgiz warrior
2: Kimak tribal warrior
3: Khirgiz tribesman

Ticaret için Maverâünnehir'e gelen Türkler bu bölgede İslam'ı tanıma fırsatı buldular. Hazarlar ve İdil (*Volga*) Bulgarları da yine ticari ilişkiler vesilesi ile İslam'la tanıştılar.

X. yüzyılda **İdil Bulgarları**, İslam'ı resmî din olarak kabul eden ilk Türk devletidir (*Prof. Dr. Ahmet Taşağıl, "İdil Bulgar Hanlığı," Diyanet İslam Ansiklopedisi, c. 21, s. 472-474).*

Türklerden İslam'ı kabul eden bir diğer devlet Karahanlılardır.

Göktürklerden sonra Karlukların başında hüküm sürmeye devam eden Saltuk Buğra Han sülalesi, Müslüman olarak Karahanlı Devleti'ni kurdular.

Karahanlı Devleti'nin İslam'ı kabulü ve güzel bir üslupla dini yayma gayretleri, başta komşu devletler olmak üzere birçok Türk'ün Müslüman olmasında etkili oldu. Oğuzların Müslüman olmaları da bu döneme denk gelmektedir.

**Karahanlılar'dan
sonra kurulan
diğer bir
Müslüman Türk
devleti ise
Gazneliler oldu.**

**Maveraünnehir ve Fergana bölgelerinde
Müslümanlık yayılmaya başladı.**

**Bunda Müslüman tüccarların
ve dervişlerin büyük etkisi oldu.**

Selçuklu Devleti'nin kuruluşunun neticelerinden biri Anadolu'nun fethi ve Türkleşmesidir.

Seljuk, 11th-12th centuries

Selçuklu Devleti'nin kurulması ve Türklerin İslam dünyasına hâkim olmalarıyla Selçuklular, İslam âleminde hem yeniden birliği sağladılar hem de İslam medeniyetine bilgi ve yetenekleriyle birçok katkıda bulundular.

Horasan, Anadolu ve Balkanlar'da İslam'ın Yayılması

Tasavvuf, her an Allah'la birlikte olma ve gafletten sakınma amacıyla ortaya çıkan bir akımdır.

Tasavvuf ehli olan derviş, s fi ve erenler İslam'ın Horasan, Anadolu ve Balkanlar'da yayılmasında, özellikle sayıca çok kalabalık bir kesimi oluşturan göçebe Türklerin İslamlaşmasında etkili rol oynamışlardır.

Ribat, sınır boylarında ve stratejik mevkilerde bulunan askerî amaçlı sağlam yapılardır.

Ribatlar, İslam'ın Maverâünnehir ve Horasan'da güç kazanmasından sonra yeni bir işlev kazandı. Askerî eğitim ve hazırlıkların yerini zikir ve dinî eğitim aldı. **Ribatlar** giderek birer tekke ve zaviyeye dönüşerek derviş, sûfi ve eren adı verilen mutasavvıflar için İslam'ı yayma faaliyetlerinin merkezî oldu.

Ribatlar hem düşman saldırılarına karşı gözcülük yapmak hem de yeni fetihler için öncülük yapmak amacıyla kullanılmaktaydı.

Ribat, fütüvvet ve ahilik gibi teşkilatlar Horasan, Anadolu ve Balkanlar'da İslam'ın yayılmasında etkili olmuşlardır.

Feta: Gençlik,
yiğitlik. Fütüvvet:
Fedakârlık, yiğitlik,
mertlik örgütü.

Başta Bağdat olmak üzere büyük İslam kentlerinde işsiz güçsüz dolaşan gençler **fütüvvet teşkilatı**nda toplanmıştı. Bu teşkilat başlangıçta tasavvuf ile iç içe iken zamanla mesleki bir oluşum olan Ahi teşkilatının temelini oluşturmuştu.

Ahi kelimesi ise Arapça **kardeş**, Türkçe **cömert** manasına gelir. Ahi birliklerine aynı zamanda **fütüvvet birlikleri**, genç ahilere **feta**, ahi teşkilatının inanç, adap, ilke, kural ve esaslarının yazılı olduğu kaynaklara **fütüvvetname** denir.

**Anadolu'ya gelen
öncü Müslümanlar
fütüvvet esasları
çerçevesinde Ahilik
teşkilatını kurdular.**

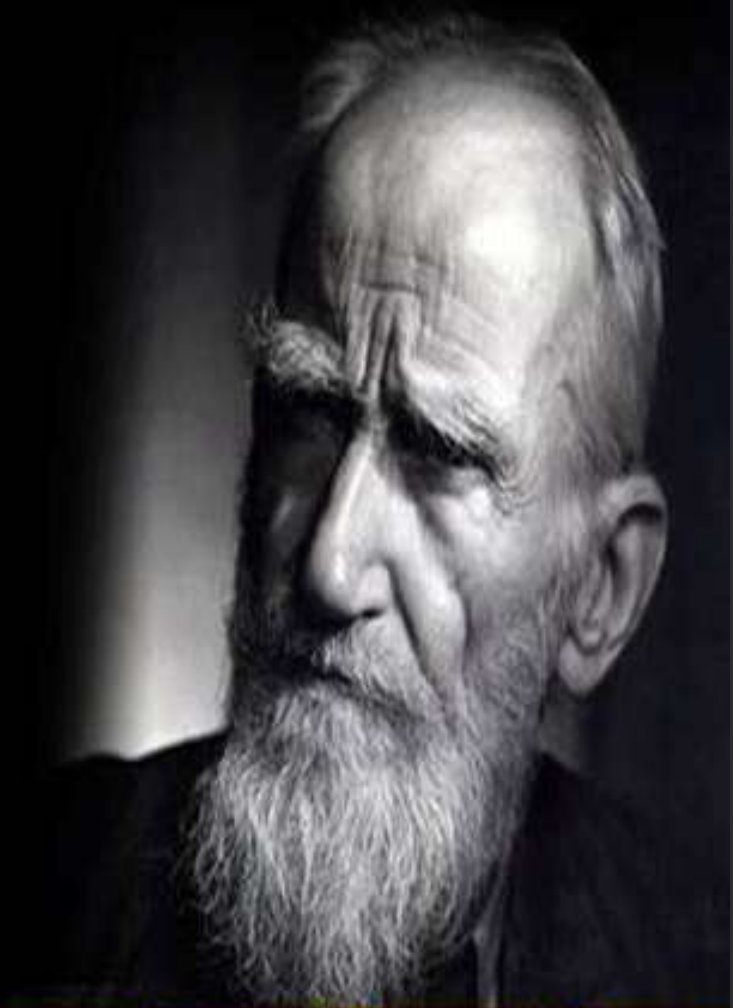
Fütüvvet öğretisini esas alan Ahilik teşkilatında, ahiler öncelikle Anadolu'ya göç eden Türkleri konuk ettiler. Daha sonra ihtiyaç sahiplerine yardımcı oldular.

Mesleği olan Türkler için iş yerleri açarken, mesleği olmayanlara mesleki eğitim verdiler. Halkın dinî eğitimiyle ilgilendiler.

Genç işçilere alçak gönüllülük, sosyal dayanışma, özveri, ustaya itaat gibi esnaf lonca örgütünün gerektirdiği bir ahlak eğitimi verdiler.

Eğer önümüzdeki yüzyıl İngiltere'ye değilse de Avrupa'ya bir din hakim olacaksa, bu İslamdır. Bana öyle geliyor ki daima değişmekte olan hayatın değişik safhalarında ve her devre uyacak görüntüsü olan yegane bir dindir. *The Genuine Islam, 1936 / Cilt 1, Sayfa 8*

George Bernard Shaw

Milletimizin İslam Anlayışının Oluşmasında Etkili Olan Bazı Şahsiyetler

İslam'ın yayılmasında ve büyük bir medeniyet hâline gelmesinde öncülük görevi üstlenen, insanların sevgisini ve takdirini kazanan nice büyük şahsiyetler bulunmaktadır.

Bu kimseler sözleri ve işleri ile diğer insanlara örnek olmuş, onlara öncülük ederek büyük işler başarmış, din anlayışımızı ve kültürümüzü şekillendirmişlerdir. Şimdi bu şahsiyetlerden bazılarını tanıyalım.

Ebu Hanife

Asıl adı **Numan ibn Sabit**'tir. **İmam-ı Âzam** (*Büyük imam*) diye şöhret buldu.

699 yılında Kûfe'de doğdu.

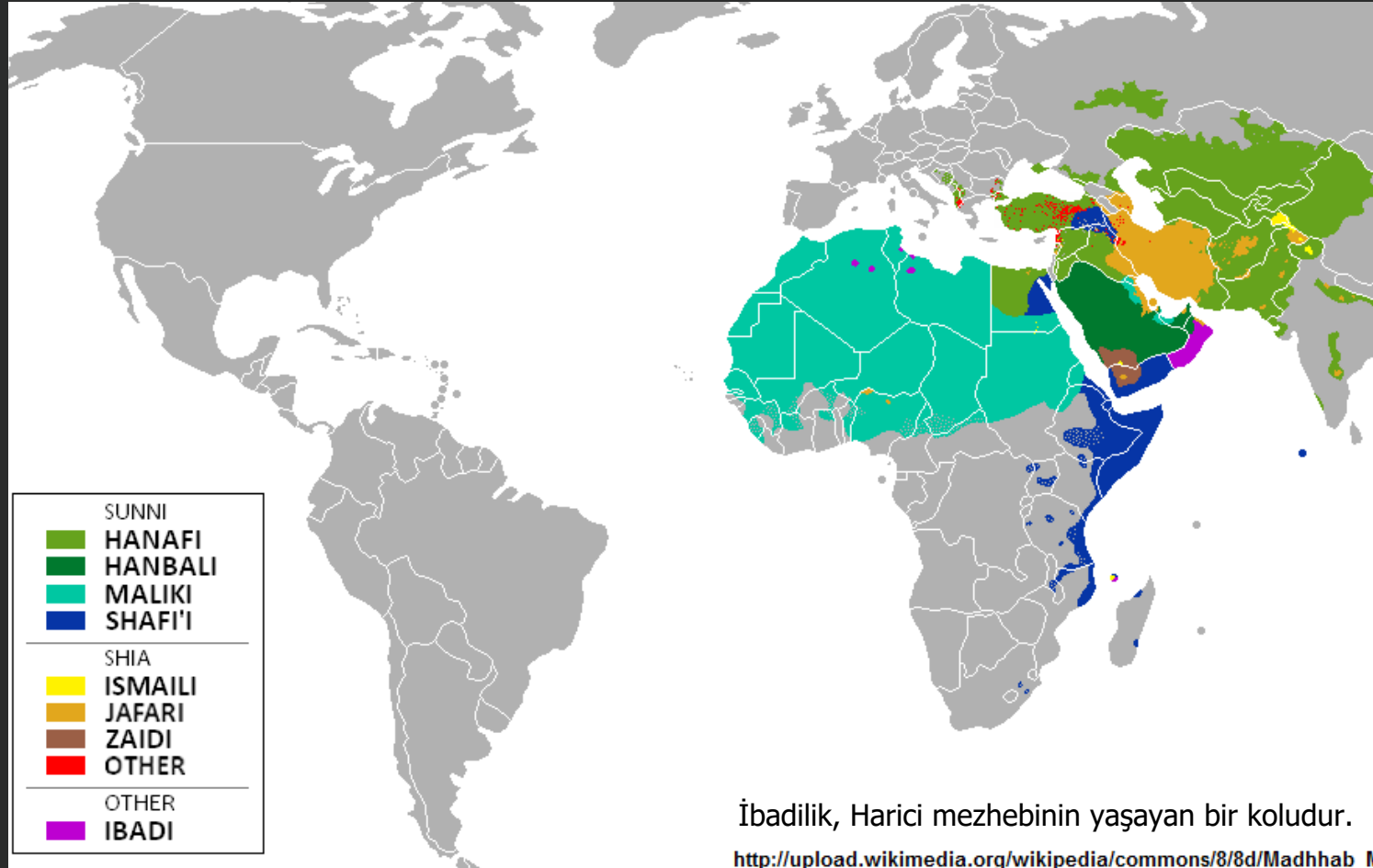
İslam'da hukuki düşüncenin ve içtihat anlayışının gelişmesinde önemli payı vardır.

Dini bilimleri öğrenmeye akait ve kelamla başlayan **Ebu Hanife** daha sonra fıkıh alanında derinleşmiştir. Aynı zamanda ticaret hayatına da devam ederken dönemin en önemli fıkıh âlimi olmuştur.

Ebu Hanife din bilimi ile birlikte ticaretle de meşgul olduğu için verdiği fetvalar günlük yaşam pratiğine daha uygundu.

Ebu Hanife'nin akait ile ilgili görüşleri **el-Fıkhul-Ekber** adlı eserde toplanmıştır.

Ebu Hanife Kur'an ve sünneti iyi biliyordu. O, farklı kimliklerin birbiriyle çatışmadan beraberce yaşaması gerektiğine inanıyor ve yeni Müslüman olmuş insanların sorunlarına uygun yorumlar geliştirme kabiliyetine sahipti. Bundan dolayı Hanefilik, başta Türkler olmak üzere Arap olmayan halklar arasında daha fazla rağbet gördü.

İbadilik, Harici mezhebinin yaşayan bir koludur.

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8d/Madhhab_Map2.png

Cafer es-Sadık

1

Caferi mezhebinin kurucusudur.

2

Soyu baba tarafından Ali ibn Ebu Talip'e, anne tarafından Halife Ebu Bekir'e dayanır.

3

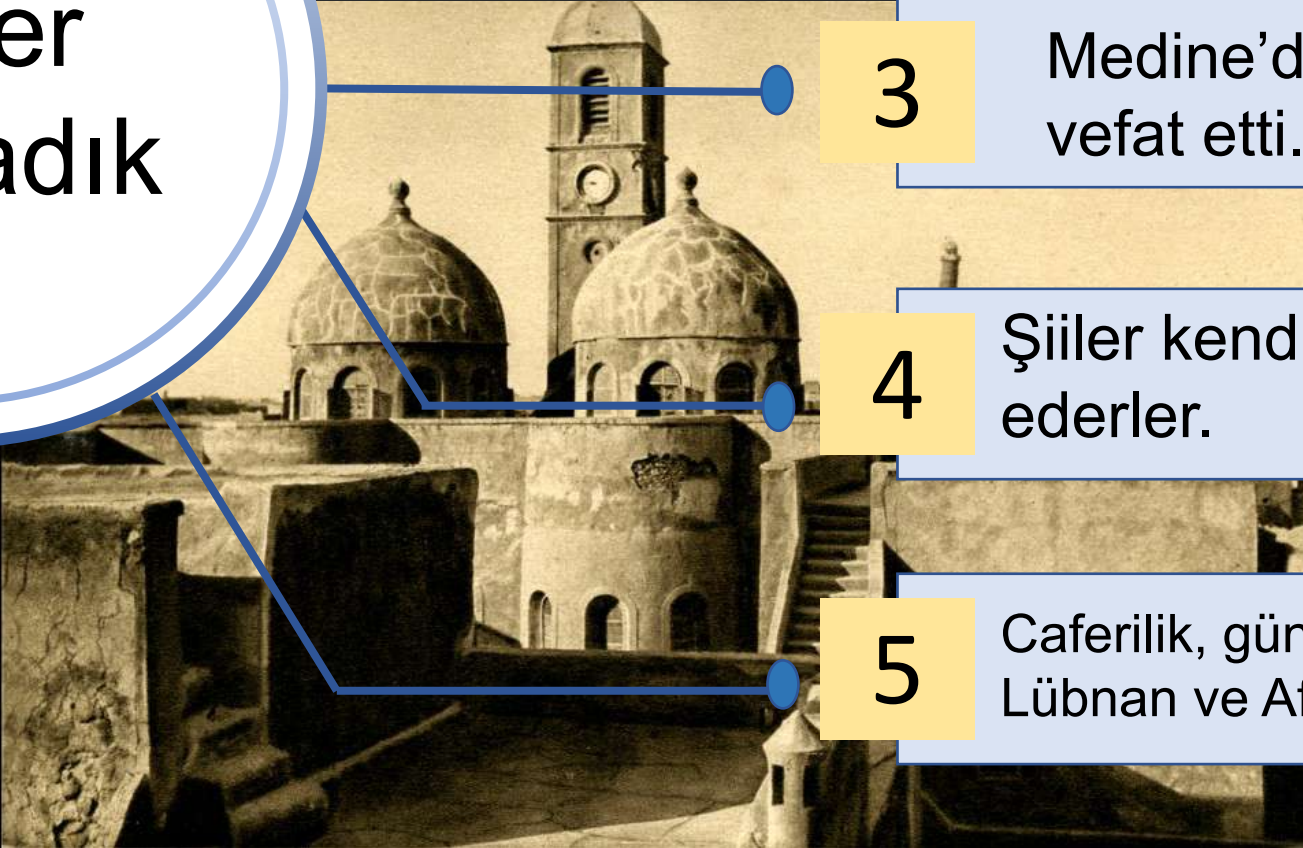
Medine'de 702'de doğup 765'da vefat etti.

4

Şiiler kendisini 6. imam olarak kabul ederler.

5

Caferilik, günümüzde, İran, Irak, Suriye, Lübnan ve Afganistan'da yaygındır.

Caferilik ekolüne göre; Kur'an ilk ve en önemli kaynaktır. Fakat sünnetinin yanı sıra, masum (*günahsız*) olarak kabul ettikleri 12 imamın söz ve fiillerini de sünnet olarak değerlendirirler.

- Cafer es-Sadık, hadis biliminde otoritedir.

2013 LYS

SINAVDA
SORULAN /
KULLANILAN
KAVRAM

Caferilik

İmam Matüridi

Asıl adı Ebu Mansur ibn Muhammed'dir. Türk asıllıdır.

1

862'de Özbekistan'ın Semerkant şehrinin Maturid mahallesinde doğduğu için Maturidi ismiyle anılır.

2

Kelime-i şهادet getiren, kibleye yönelen herkesi Mü'min olarak değerlendirir.

3

En önemli eserleri, **Kitabü't-Tevhid** ve **Te'vilâtü'l-Kur'an**'dir.

4

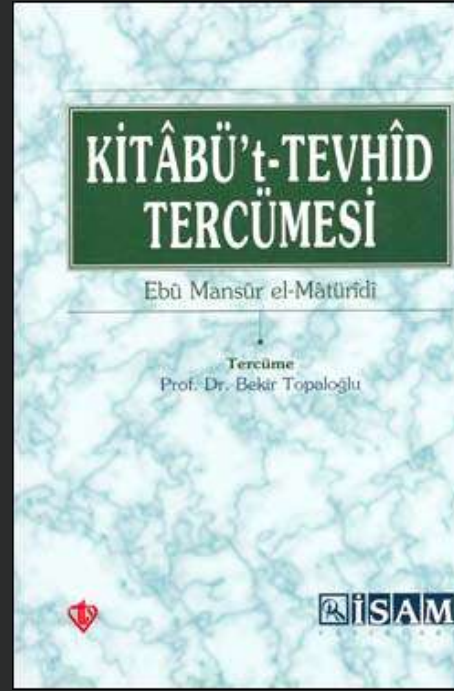
İnancın ana ilkelerini ilgilendirmeyen eylem ve ibadet farklılıklarını hoşgörü ile karşılar

5

Dinî konularda nakille aklı uzlaştırma yöntemini uygulayıp geliştirmiştir.

6

Maturidi'nin dini anlama ve yorumlama biçimi, akılcılık ve hoşgörü temellerine dayanır. Görüşleri Horasan ve Maverâünnehir'de sonraları da Afganistan, Pakistan, Hindistan, Doğu Türkistan, Malezya, Endonezya, Kafkaslar, Rusya, Türkiye, Ortadoğu ve Balkanlar'da yaşayan Müslümanların büyük bir kısmı tarafından benimsenmiştir.

**SINAVDA
SORULAN /
KULLANILAN
KAVRAM**

2013 LYS

Maturidilik

Şafii

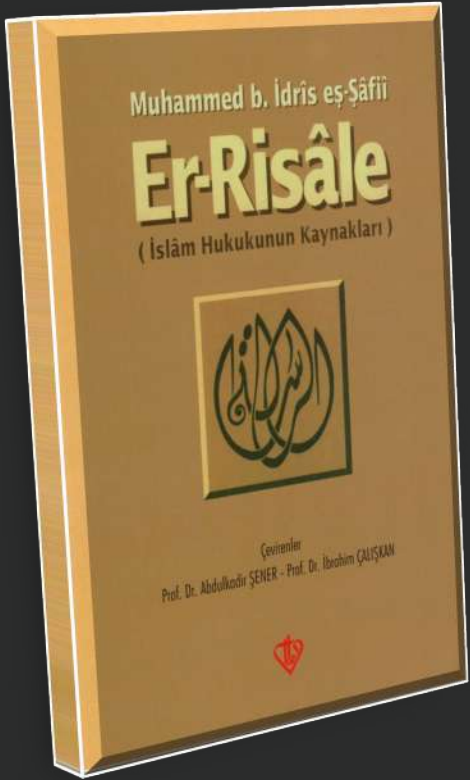

767 yılında Gazze'de doğdu.
820'de Kahire'de vefat etti.

Bağdat, Mekke ve Kahire'de
dersler verdi.

İmam Mâlik ibn Enes'in öğrencisi,
Ahmet ibn Hanbel'in de hocasıdır.

İmam Şafiî, fıkihta **Mâlik** ve **Ebu Hanife**'den daha farklı bir metot geliştirdi ve metodunu **er-Risale** (*Mektup*) adlı kitabında anlattı.

İmam Şafii'nin görüşleri Mısır, Suriye, Hicaz, Kuzey Afrika'nın bazı bölgeleri ile Anadolu ve Horasan gibi bölgelerde yaygındır.

ÖSYM

SINAVDA
SORULAN /
KULLANILAN

2021 AYT / 2016 YGS KAVRAM

Er-Risale /
Şafiilik

İmam Şafii'nin Türbesi

Şafii'nin
metodunda
sünnet (*hadis*)
merkezi bir
yere sahiptir.

874 yılında Basra'da (*Irak*)
doğdu, Bağdat'ta vefat etti.

1

Eşari

Meşhur sahabi, Ebu Musa el-
Eşari'nin soyundan gelir.

2

Önceleri Mutezile mezhebindeyken,
sonraları fikir ayrılıkları yüzünden bu
mezhepten ayrıldı.

3

Akıl yürütmeyi ve mantığı çok iyi kullandığı için yaptığı münazaralarda genellikle üstün gelirdi. İmam Eşari'nin görüşleri doğrultusunda Eşarilik mezhebi oluşmuştur.

Müslümanların itikadi konulardaki ihtilaflarını **Makalâtül-İslamiyyin** adlı eserinde bir araya toplamıştır.

Eşari inanç esaslarını akli metotlarla görüşlerini savundu.

Türklerin İslam anlayışı üzerinde önemli etkileri olan **Eşari**'nin görüşleri, Hindistan'dan Endülüs'e kadar uzanan bir coğrafyada yaşayan ve farklı etnik kökenlere mensup olan çok sayıda Müslüman tarafından benimsendi.

2013 LYS

SINAVDA
SORULAN /
KULLANILAN
KAVRAM

Eşarilik

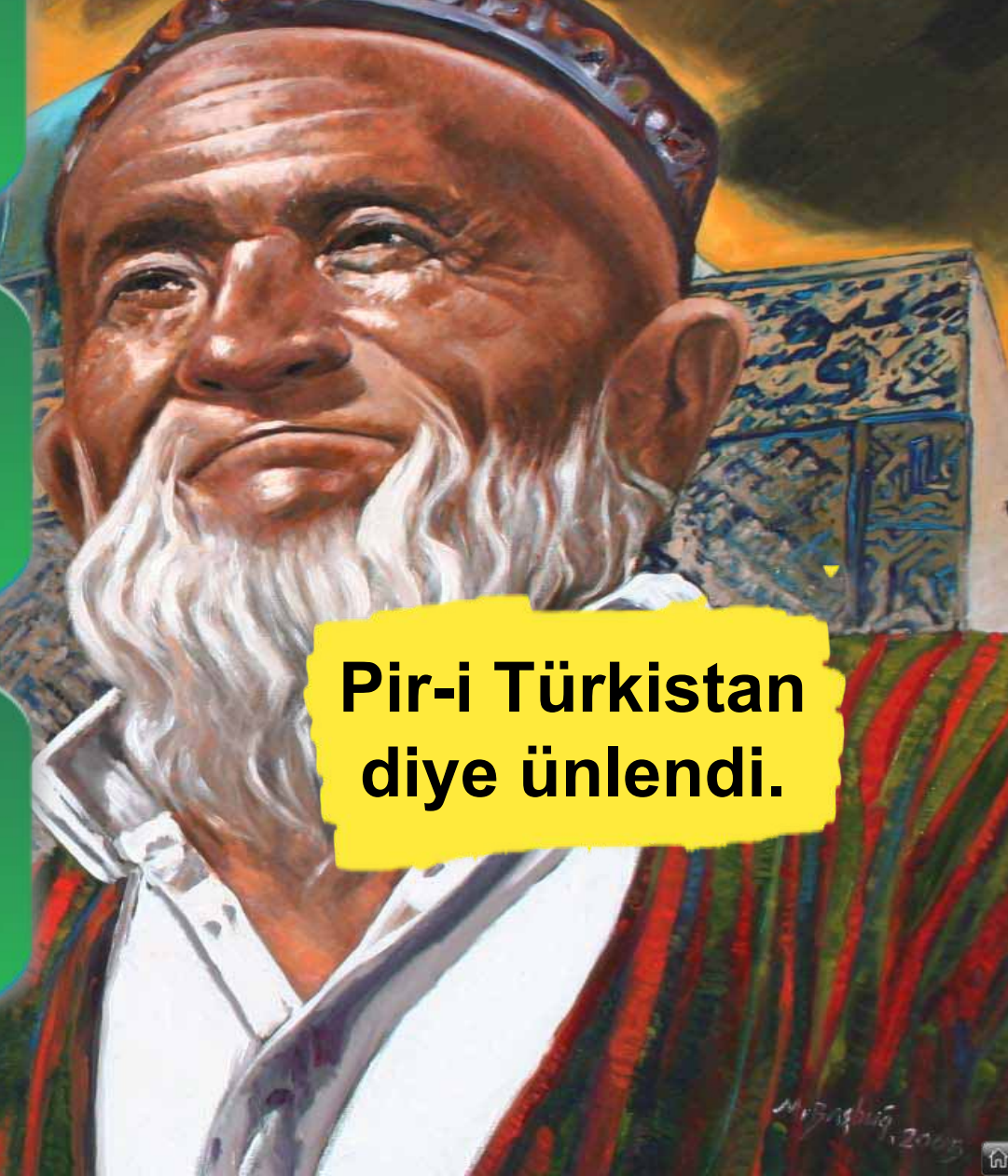
Ahmet Yesevi

1093 yılında bugünkü Kazakistan sınırları içinde yer alan Türkistan'ın **Yesi** kasabasında doğdu ve 1166 yılında vefat etti.

Ahmet Yesevi'nin Orta Asya Türkleri arasında İslam'ın ve tasavvufun yayılmasında büyük hizmeti oldu.

Kendi adıyla anılan Yeseviyye tarikatının kurucusudur.

**Pir-i Türkistan
diye ünlendi.**

Hoca Ahmet Yesevi'nin en belirgin yönü, İslam'ı tasavvufi bir yaklaşımla Türk boylarının anlayabilecekleri basit bir dille ifade etmesidir *(Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak, Türk Sufiliğine Bakışlar, 32).*

Hoca Ahmet Yesevi çok iyi derecede Arapça ve Farsça bilmesine rağmen eserlerini ve sohbetlerini Türkçe yapmıştır.

Hoca Ahmet Yesevi, İslam'ı yeni benimsemiş Türkler arasında sade bir dille anlatarak dini ve ahlaki prensiplerin yaygınlaşmasını sağlamıştır. Onun **Divan-ı Hikmet**'i özellikle Özbekler, Kırgızlar ve Volga Türkleri arasında elden ele dolaşmıştır.

En önemli eseri
**Divan-ı
Hikmet**'tir.

رسول دنیا بیکه دیر قویدم
حقیقت لیک عاشق لانیلک زکی سونون
آینه کا نظر قیلند من تو نوت
اوز حیران کونکله دیلن کور کیمسیت
قدرتینه حیران بولوب قالدیم من
المدایه کوبه لاسنگ کور کونکله سنی
زار قیلینک بیدم دیلن سو غم سنه
جاندن کچیب منی ایستار عاشق قنه
المدایه کیله حیرن قوللاقمه الدیم من
جاندن کچیکاز عاشق لار کا تحفه بر کوشم

قیده بار حایر نانه دوریم خانه سی
بوللارن عرش استیاد کویدم من
حیبت نیک باغین کز کا عاشق بولما
خاریق زار لیق تارغا غوغه نیشنگ لار
بقطره کا مانع بولما در کا تو لاس
قالغ بولوبشوق مشراپین ایچیم من

Celaleddin-i Rumi (*Mevlana*)

1207 yılında Horasan'ın Belh şehrinde doğdu.

Âlim, sûfi ve şairdir.

Ömrünü Anadolu'da geçirmesinden dolayı Rumi lakabıyla anılır.

Rumi'nin düşünce sistemi kendisinden sonra **Mevlevilik** adıyla sistemli hâle gelmiştir.

Eserleri: Divan-ı Kebir, Mesnevi, Fîhi Mâ Fîh.

Celaleddin-i Rumi, dönemin ünlü sufilerinden biri olan **Şems-i Tebrizi** ile tanıştıktan sonra, halkla olan ilişkisini kesmiş, medresedeki tüm görevlerini bırakarak zamanının tamamını onunla sohbet ederek geçirmiştir.

Semâ,
Mevlevilerin
dinlenen
müziğin
etkisiyle coşup
dönmeleri.

Uzun yıllar uzlete (*yalnızlığa*) çekildikten sonra, meşhur eseri **Mesnevi**'yi kaleme almış, şiirleriyle ve hikmetli sözleriyle çevresini aydınlatmıştır. Bu eseri, Türk-İslam kültürünün en önemli eserleri arasında yer alır ve tasavvuf düşüncesinin ana konularını içerir.

1273'de vefat eden Rumi, vasiyeti nedeniyle onun ölümü, “Şeb-i aruz” (*düğün gecesi!?*) olarak anılmıştır.

Rumi tüm eserlerini Farsça yazmıştır.

Dinle neyden duy neler söyler sana
Sızlanır hep ayrılıklardan yana
Kestiler sazlık içinden der beni
Dinler ağlar hem kadın hem er beni

CÖMERTLİK VE YARDIM ETMEDE
AKARSU GİBİ OL.

ŞEFKAT VE MERHAMETTE
GÜNEŞ GİBİ OL.

BAŞKALARININ KUSURUNU ÖRTMEDE
GECE GİBİ OL.

HİDDET VE ASABİYETTE
ÖLÜ GİBİ OL.

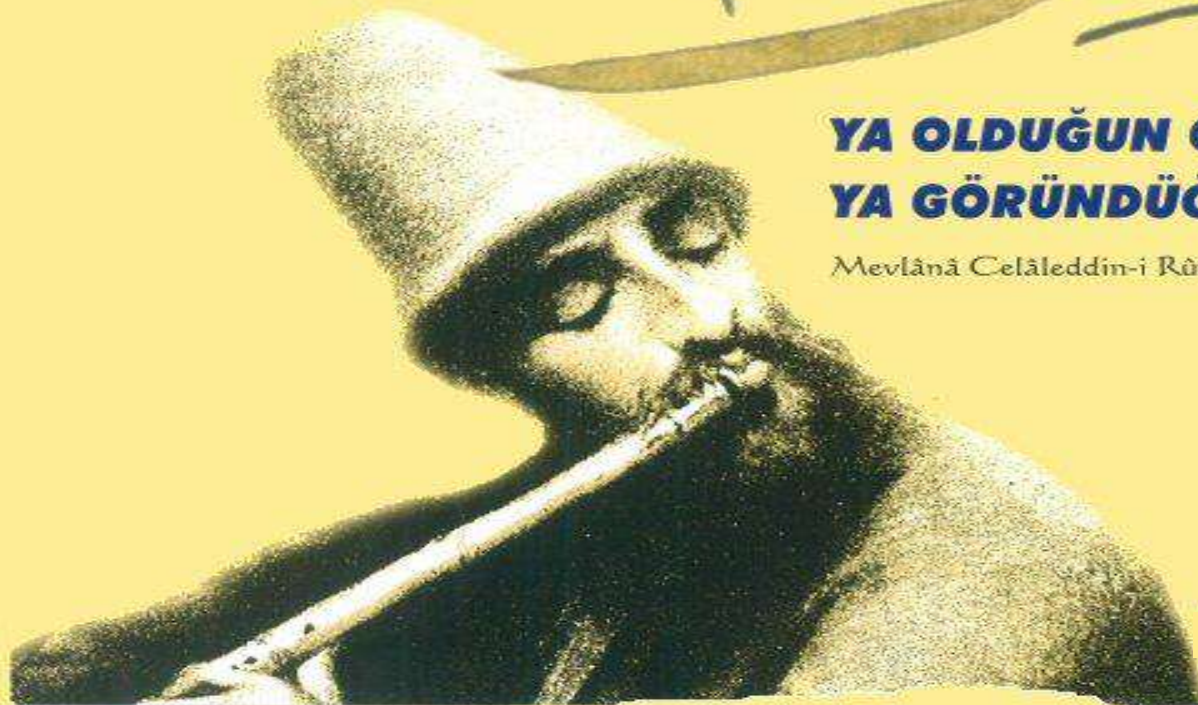
TEVAZU VE ALÇAK
GÖNÜLLÜLÜKTE
TOPRAK GİBİ OL.

HOŞGÖRÜRLÜKTE
DENİZ GİBİ OL.

ه
ا
لله
ع
ا
لله

**YA OLDUĞUN GİBİ GÖRÜN,
YA GÖRÜNDÜĞÜN GİBİ OL.**

Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî

Ahilik teşkilatının
Anadolu'daki
piridir/kurucusu-
dur.

Âlim ve
mutasavvıf bir
şahsiyettir.

İran'daki Hoy kasa-
basında doğduğu için
Hoyi da denilir. Sonra
Kırşehir'e yerleşti.

Anadolu'da ahilik
teşkilatını yaymak
için önemli hizmetler
yaptı.

Ahi Evran

Ahilik sistemi ile Anadolu'ya göç eden Türkmenlere hem yiyecek hem iş vermiş; onları tekke ve zaviyelerde iyi bir Müslüman ve vasıflı bir meslek sahibi üretici insan hâline getirmiştir. Böylece Anadolu'nun iktisadi kalkınmasına ve imar edilmesinde öncülük etmiştir.

Ahi Evran'ın büyük başarısı, esnaf ve zanaatkârları iyi organize etmesi, onları bir çatıda birleştirerek işçiliği, kalfalığı ve ustalığı tasavvufi-ahlaki bir sistem içinde düzenlemesidir.

ÖSYM

2021 TYT

**SINAVDA
SORULAN /
KULLANILAN
KAVRAM**

Ahi Evran

Bir taraftan tasavvufi düşünceye ve **fütüvvet** ilkelerine bağlı kalarak tekke ve zaviyelerde şeyh mürit ilişkilerini düzenlemiştir.

Diğer taraftan iş yerlerinde usta, kalfa ve çırak münasebetlerini ve buna bağlı olarak iktisadi hayatı düzenleyen ahiliğin Anadolu'da kurulup gelişmesinde büyük rolü olmuştur.

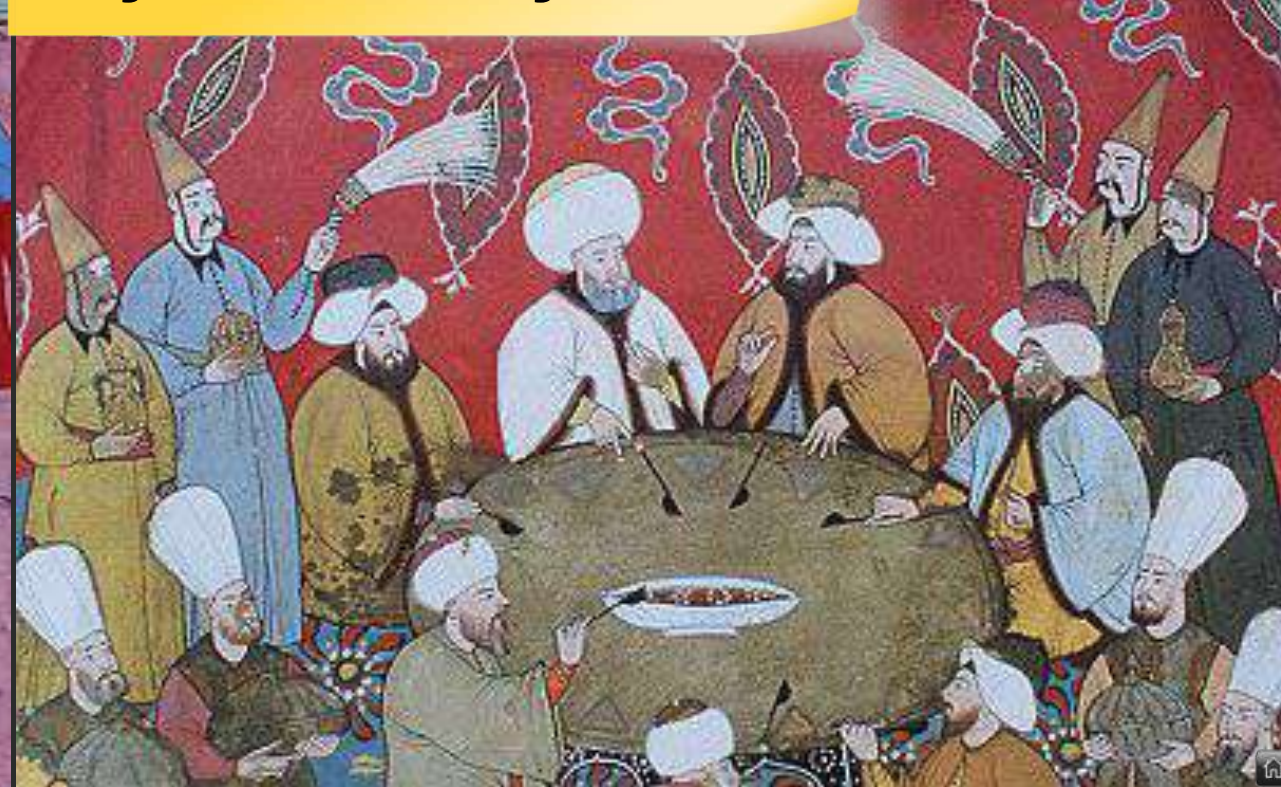
Ahi Evran, 20. yüzyılın başlarına kadar esnaf zümresi üzerindeki manevi etkisini devam ettirdi.

Ahilik, dünyada kurulan ilk kooperatifçilik, sendikacılık, sosyal güvenlik te kilatıdır.

Ahilik, ekonomik hayatın düzeni için tasavvufi düşüncenin ahlaki boyutunu ön plana çıkarmıştır.

Ahi Evran, 32 çeşit esnafı te kilatlandırmı tır.

Ahi Evran'ın eşi Fatma Ana tarafından kurulan **Bâciyân-ı Rûm** (*Anadolu Kadınlar Birliği*), dünyanın ilk kadın teşkilatı olarak bilinir. Anadolu kadınlarının sosyal ve ekonomik hayata katılımlarını sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Müslümanın Dili

Başlamadan Önce; **İNŞAALLAH**

Başlarken; **BİSMİLLAH**

Şaşırsak; **ALLAH ALLAH**

Kendimize Güvenirsek; **EVELALLAH**

Azmedersek; **ALİMALLAH**

Aynı Fikirde isek; **EYVALLAH**

Kesin Karar Verirsek; **YA ALLAH**

Taahhüt Edersek; **VALLAH BİLLAH**

Canımızı Sıkarlarsa; **FESUBHANALLAH**

Daha da Sıkarlarsa; **HASBÜNALLAH**

Pes Edersek; **İLLALLAH**

Unutursak; **HAY ALLAH**

Sakinirsak; **MAZALLAH**

Takdir Edersek; **MAŞALLAH**

Hacı Bektaş-ı Veli

1

Horasan erenlerindendir.

2

1247 yılında Nişabur'da doğdu.

3

Yeniçeri ocağının piridir.

4

En önemli eseri, **Makâlât**'tır.

5

Hacı Bektaş Velî'nin hayatı, kerâmetleri ve sosyal ilişkilerini anlatan hikâyelerden oluşan Velâyetnâme adlı eser de vardır.

Hacı Bektaş Veli'nin
hoşgörü ve insan
sevgisine dayalı olan
düşünce sistemi
sayesinde, bir yandan
Moğol İstilasından
diğerk yandan siyasi ve
ekonomik buhrandan
sıkıntıya düşen
Anadolu halkı rahat bir
nefes almıştı.

Osmanlı sultanları, Yeniçeriliği kurdukları zaman **Hacı Bektaş**'ın, gaziler arasındaki saygınlığı sebebiyle bu ocağı, ona bağlamışlardı. Böylece **Hacı Bektaş**'ın hatırası, Anadolu'dan Balkanlar'a kadar uzanan geniş bir coğrafyada yaşatılmıştır.

Osmanlıların en önemli askerî gücü olan Yeniçerilerin tamamı, sınır boylarında faaliyet gösteren Türkmenlerin ise büyük kısmı Bektaşî idi. Yani yeniçeriler hem asker hem de mürittiler. Tarikatın şeyhi aynı zamanda komutandı.

Makâlât incelendiğinde onun **Ahmet Yesevi**'nin yanında 13. ve 14. yüzyılda Anadolu'da yaşayan **İbn Arâbî**, **Celaleddin-i Rumi**, **Ahi Evran** ve **Yunus Emre** gibi mutasavvıflardan da etkilendiği görülmektedir.

Hacı Bektaş Makâlât'da Diyor Ki:

Allah ile gönül arasında perde yoktur.

Bizim erkanımız: Ahlak-ı Muhammedi ve edeb-i Ali'dir.

Çalışmadan geçinenler bizden değildir

Edep elbisesini sırtınızdan ölünceye kadar
çıkartmayınız.

İlimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır.

En yüce servet, ilimdir.

İman bir hazinedir. Akıl, hazinedârdır (*Hazineyi bekleyendir*).

Nefsine, hiddetine, eline, beline, diline sahip ol.

Düşmanınızın dahi insan olduğunu unutmayınız.

Bir olalım, iri olalım, diri olalım.

İncinsen de incitme.

Doğruluk, dost kapısıdır.

Hizmet eden, hizmet görür.

Yunus Emre

Tekke-Tasavvuf edebiyatının en büyük şairidir.

Dili içten, yalın ve sade halk Türkçesidir.

Taptuk Emre'nin dergâhında tasavvufu öğrenmişti.

Şiirlerinde hem aruz hem de hece veznini kullanmıştır.

Lirik şiirin en güzel örneklerini vermiştir.

Divanı ve dini nasihatler içeren **Risalet'ün Nushiye** adlı mesnevi türünde eseri vardır.

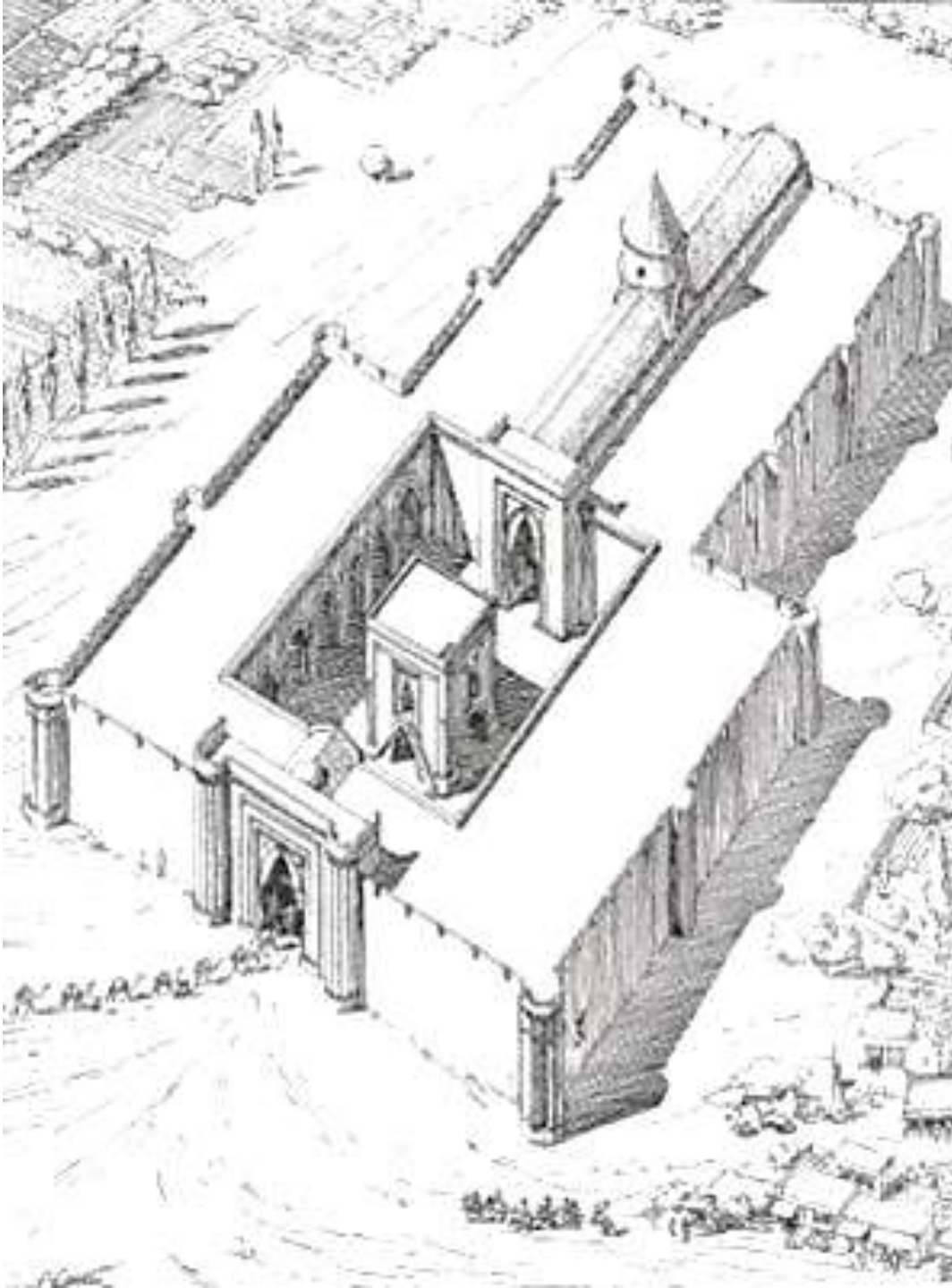
Türk tasavvuf
edebiyatının
büyük şairi
Yunus Emre,
Türkçeyi çok
sade bir
şekilde
kullanmış ve
şiiirleri tüm
Anadolu'da
halkın dilinden
eksik
olmamıştı.

Yunus Emre Çeşmesi – Türkenschanzpark Viyana

Yunus Emre, şekli değil
manayı önemseyen ve
Yüce Allah sevgisini en
güzel bir şekilde ifade
eden bir tasavvuf şairidir.
Düşünce ve eylem
bakımından **Ahmet**
Yesevi ekolünün
Anadolu'daki bir
devamıydı.

İslam kültürünün, güzel ahlakın ve ilahi sevginin halk arasında yaygınlaşmasında Yunus Emre'nin büyük bir rolü vardı. İçtenlikle Allah sevgisini ifade etmiş ve bu dünyaya kavga için değil, sevgi için geldiğine inanmıştı.

Yunus Emre Anadolu'da, Haçlı ve Moğol saldırılarıyla dağılan Türk boylarının birlik ve beraberliği için çalışmıştı.

Sarı Saltuk

Anadolu ve Balkanlar'ın Türkleşip Müslümanlaşmasındaki etkisiyle adı etrafında menkıbeler oluşmuş bir alperendir. Kaynaklarda “mücahit-gazi, gazi-derviş, alperen, mübarek zât, ermiş” gibi sıfatlarla anılan **Sarı Saltuk** Anadolu ve Rumeli'nin (*Balkanlar'ın*) İslamlaşmasında etkin rol oynamıştı.

Sarı Saltuk'un
asıl adı
Seyyid Hasan
oğlu Şerif
Hızır'dır.

Tarihî kaynaklara göre Sarı Saltuk, Dobruca'ya yerleşmesinden vefatına kadar irşat faaliyetlerini sürdürmek amacıyla çeşitli tekke ve zaviyeler açmıştı.

Hacı Bayram-ı Veli

Hacı Bayram Veli,
1352 yılında Orhan
Gazi Dönemi'nde
Ankara'da doğdu.

Anadolu'da ortaya çıkan ilk
Türk tasavvuf teşkilatı olarak
kabul edilen **Bayramiyye
Tarikatı**'nın kurucusudur.

Hacı Bayram-ı Veli, gençlik yılları boyunca tefsir, fıkıh, hadis, tasavvuf, matematik, astronomi, felsefe, edebiyat ve dil dersleri aldı.

**Tasavvuf eğitimine
Somuncu Baba yanına girdi.**

**Hacı Bayram-ı
Veli Ankara'daki
Kara
Medrese'de
müderrislik
(profesörlük)
yaptı.**

Hacı Bayram-ı Veli, Orta Asya'dan gelen Türk göçerlerin yerleşik hayata geçmesini sağlamış böylece Anadolu Türk birliğinin tesisinde ve Anadolu'nun iktisadi bakımdan gelişip kalkınmasında önemli bir rolün sahibi olmuştur.

Osmanlı padişahlarından **I. Murat**, **Yıldırım Bayezid**, **Çelebi Mehmet** ve **II. Murat** dönemlerine tanıklık eden **Hacı Bayram** sevgiye, dayanışmayı ve iyiliği öğütleyen düşünceleriyle Anadolu'nun dini ve ahlaki yapısının şekillenmesinde rol oynamıştı.

Fatih'in babası Sultan II. Murat, onun namını duydu ve onu Edirne'ye davet etti. Ona ikram ve iltifatlarda bulundu.

Kibir bele bağlanan taş gibidir.

Onunla ne yüzölür
ne de uçulur.

Hacı Bayram-ı Veli.

Herkes huzur bulduđu
yere gitsin dediler.
Ben senin huzuruna geldim.

Beni sensiz,
Kalbimi sensiz,
Dilimi sensiz bırakma

Allah'ım.

Kur'an'dan Mesajlar

“Kim Allah’a ve Rasulü’ne (*elçisine*) itaat ederse, işte onlar, Allah’ın kendilerine nimet verdiği nebilerle, sıddıklarla, şehitlerle ve salihlerle birlikte dirler. Bunlar ne güzel arkadaşdır.” (*Nisa [4] 69*).

Kaynakça

- Ali Kuzudişli, **Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 12. Sınıf**, Gezegen Yay., Ankara 2022.
- Feramuz Yılmaz, H. İsmail Doğan vd., **Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 12. Sınıf**, MEB, Ankara 2018.
- **İlmihal, İman ve İbadetler**, c. 1-2, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2008.
- **İslam Ansiklopedisi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul.

Slaytlarda hatalar olabilmektedir.
Bunlar fark edilince düzeltilmektedir.
Slaytların düzeltilmiş hallerini ve
dersimiz ile ilgili yüzlerce başka
materyali burada bulabilirsiniz:

